

ÁTJÁRÓK

2022-1-HU01-KA210-ADU-000083157

Esetleírás 3

„Az utca nevelt engem”

1. Adatok

Zoltán, 34 éves, egyedülálló fiatalember, 2023. január 17.-én érkezett a Bonus Pastor Alapítvány által működtetett Magyarózdi Drogterápiás Otthonba. Csupán néhány hónappal azután, hogy betöltötte a 34 életévét rádöbbsent, hogy ha nem kér és nem kap segítséget, számára már csak a halál marad. Súlyos alkoholizmusa mellett szerencsejátékos, pornófüggő és kábítószer fogyasztó volt. Hazajött külföldről és kétségbeesésében a keresztyánja segítségét kérte, mondván, hogy ha egyetlen lehetőség is létezik számára, akkor bármibe is kerüljön, meg kell próbálnia. Keresztyánja már régebben kapcsolatban állt a Bonus Pastor Alapítvánnyal, így Zoltán az újév kezdetével elindulhatott a saját életútjának változása felé.

2. Diagnózis

2.1. Fizikai és egészségi állapot

Bár látszólag jó fizikai felépítésű, hamarosan kiderült, hogy az eddigi megfeszített fizikai munka nyomán – valószínűleg a helytelen testtartás és a nem biztonságos mozdulatok miatt – több gerincsérve is kialakult, ami a terápia folyamán nagyon rányomta pecsétjét a hangulatára. Állandó fájdalommal küzdött. Terápiája folyamán többször is orvoshoz kellett hogy menjen, és közel egyhónapos kórházi befekvése késleltette a terápiás folyamatot. Megjegyzendő, hogy Franciaországban volt egy nagyon csúnya halálközeli élménye, amikor is átmert egy súlyos delirium tremensen. Tizenkét orvos és szakápoló próbálta visszahozni az életbe, ami végül is sikerült. Akkor azt hitte, ez volt az utolsó alkalom, hogy alkoholhoz nyúl, de két hét sem telt el, és már újra ivott.

2.2. Munkaerőpiaci karrier

Zoltán sajnos nem jutott el a középiskola befejezéséig. Miután befejezte a 11. osztályt, az első adandó alkalommal külföldre ment pénzt keresni. Bejárta Németországot, Franciaországot és Hollandiát, különböző helyeken raktári rakodó munkásként dolgozott. Később szülővárosában is dolgozott, szintén rakodó munkásként, illetve hamisított hajtási jogosítvánnyal kisebb teherautókat is vezetett. Végül visszament Németországba, ahol élete teljesen megfeneklett. 2022 karácsonyán az öngyilkosság gondolata is megkísértette, de ezen a mélyponton erőt vett magán, felhívta a keresztanyját, aki amúgy egyetlen családi kapcsolata, és kétségbeesetten segítséget kért.

2.3. Tudás, készségek, képességek és kompetenciák

Zoltán, bár jó értelmi képességekkel rendelkezik, nem fejezte be a tanulmányait, érettségi végzettséggel sem rendelkezik. A német nyelvet valamilyen szinten birtokolja, de nem annyira, hogy egy munkahelyen megfeleljen az ő nyelvi kompetenciája. A szülei soha nem motiválták, Zoltán többet volt az utcán, mint otthon vagy iskolában. Egyedül az apai nagymamája bátorította és szerette igazán Zoltánt és két évvel idősebb bátyját. Sajnos a nagymama meghalt, amikor Zoltán alig volt 13 éves.

2.4. Szociális helyzet

Zoltán családjá anyai ágról jó nevű kismemesi családból származott, de édesanyja, akinek még volt három testvére, lecsúszott a társadalmi létráról. Tanulmányait nem fejezte be, korán teherbe esett és férjhez ment a Zoltán édesapjához, aki alkoholista volt. Kapcsolatuk már kezdettől fogva problémás volt, amikor pedig Zoltán megszületett, a házasságuk még jobban megromlott. Nagyon szerettek volna egy kislányt, csalódottak voltak, amikor kislányuk született, akit soha nem tudtak elfogadni. Bár ő ezt gyerekként nem értette, mégis egyértelmű volt számára, hogy a szülei nem úgy törődnek vele, mint nagyobbik testvérével.

Zoltán édesanyja gyenge idegzetű asszony volt, aki bár sokat dolgozott, soha nem tudta beosztani az anyagiakat: amikor volt pénz, túlköltekezett, amikor pedig nem volt, akkor azzal vezette le a frusztráltságát, hogy a kislányt verte. Zoltán úgy emlékszik a gyermekkorára, hogy mindig készenlétben volt, mert soha nem tudta, honnan kap egy pofot. Kezével állandóan a fejét védte, mert tudta, hogy a szülei jelenlétében soha nincs biztonságban.

Keresztanyja, édesanyja egyik lánytestvére, csak az édesapa halála után lépett be a Zoltán életébe mint támogató személy, addig nem volt megtűrt személy a családban.

Apai ágon az alkoholizmus nemzedékeken keresztül végighúzódott. Zoltán édesapja a forradalom után elvesztette a munkahelyét, évtizedekig nem is keresett munkát, viszont folyamatosan ivott és bántalmazó volt. Ilyenkor a családnak menekülnie kellett, az anyai nagymamánál találtak menedéket. Mindig anyagi gondokkal küzdöttek, ezért Zoltán mindaddig sokat nélkülözött, amíg ki nem tanulta azokat a kártyajátékos fortélyokat, amelyekkel nagy pénzeket tudott nyerni. Ezzel apja megkülönböztetett figyelmét is elnyerte, aki bátorította őt erre az életstílusra. Csakhogy Zoltán ekkora már elhidegedett a szüleitől és bár anyagilag gyakran segítette őket, több időt töltött az utcán, mint otthon.

Tizenkilenc éves korában volt első komolyabb párkapcsolata, de a barátnője mellett éjszakai életet élt és prostituáltakkal szórakozott, és amikor ez kiderült, a barátnője otthagya. Ekkor már kábítószereket is használt, mégis az alkoholizmusa volt az, ahol teljesen kontrollt veszített. Később volt még néhány párkapcsolata, de egyikben sem tudott kitartani. Az utolsó kapcsolata több évig tartott, de annak is a kéjnők és az alkohol vetett véget. Ezt nagyon megszenvedte és ez készítette végül arra is, hogy segítséget kérjen.

2.5. Motiváció(k)

Zoltán segítségkérését több tényező is meghatározta.

- a halálközeli élménye Franciaországban,
- a megszakadt párkapcsolata Németországban,
- az édesapjával való rendezetlen viszonya, illetve annak váratlan halála,
- az édesanyjával való mérgező kapcsolata (soha nem tudta, mire számíthat részéről),
- a teljes elmagányosodása

Mindezek a tényezők végül válaszút elé állították és döntenie kellett, mert tudta, ha így folytatja tovább, akkor nem marad más hátra, mint az öngyilkosság lehetősége. Ő pedig élni szeretett volna, de nem tudta, hol kezdje el az életének újraépítését. Így érkezett el a Drogtérapiás Otthonba, Magyarózdra.

2.6. Drogkarrier, kriminális karrier

Zoltán már gyermekként megismerkedett az alkohollal, menőnek számított az, hogy bandába verődve loptak és ittak. Fizikailag ő volt a legrátermettebb a csapatban, és verekedéssel illetve azzal, hogy csalással nagy pénzekre tett szert kártyajátékban, a nagyobbak körében is kivívta a tiszteletet. Felnőttek kérték meg, hogy játsszon és nyerjen helyettük, amiből ő százalékot kapott, ami tizenéves korára rendszeres pénzforrása lett. Alig volt 16 éves, amikor nagyobb és befolyásos „barátai” már éjszakai szórakozóhelyekre is elvitték. Itt ismerkedett meg a prostituáltak által nyújtott szórakozási lehetőségekkel és a könnyebb drogokkal, illetve kezdődött el az alkoholizmusa. Gyakran utcai verekedésbe keveredett és hírhedt bandákba verődve tett hírnévre szert. Sok rendőrségi ügye is volt csendháborítás és verekedés miatt, de mindig megúszta egy-egy éjszakai őrizetbe vétellel.

2.7. Erőforrások

Zoltán legerősebb erőforrásai a szociális érzékenység és a mély empátia. Nagyon motivált volt, különösen az első hónapokban, ezért minden terápiás eszközzel komolyan dolgozott.

Bár Zoltán a nála (korra és termetre) nagyobbakkal sértő módon viselkedett, a gyengéket mindig megvédte és kiállt értük. Szociális érzékenysége abból fakadt, hogy ő is tudta milyen éhezni és fájni, ezért megvédte a nála gyengébb bandatársakat, akiket más bandák támadtak. Édesapja azért haragudott rá különösen, mert Zoltán a helyi roma közösséggel barátkozott és a kis székelyföldi szülővárosában ez nem volt elfogadott. Zoltán a terápiája alatt is sok empátiáról tett bizonyosságot és nagyon támogatta az újonnan érkezetteket.

3. Esetmunka

3.1. Részvétel az esetkezelésben és annak okai / Miért róla írjuk az esettanulmányt?

Zoltán esete talán azért különleges, mert mindamellett, hogy befejezte a 9 hónapos terápiáját, az utolsó hónapban átment egy kemény próbatételen, amelyben elbukott és most próbál újra talpra állni. Nem egy lezárt esetről van szó, sokkal inkább esetkísérésről, és az idő fogja bizonyítani, hogy mennyire beszélhetünk egy sikeres terápiás folyamatról a Zoltán életében.

3.2. Az esetmunka részletei (kezdés és feldolgozás)

A terápiás szerződést már a kezdetkor hat hónapra írtuk alá Zoltánnal, nyitva hagyva a három hónapos hosszabbítás lehetőségét, amennyiben úgy látjuk, hogy ez majd a javára válik. Már kezdettől fogva jelezte, hogy a terápia minden fázisán végig szeretne menni. Már az első naptól fogva nagyon motivált volt, minden egyéni tanácsadói alkalomra pontosan jelentkezett és igyekezett beilleszkedni a csoportba, ahol hamar el is fogadták. Segítőkészsége, jó humorérzéke és nyitottsága jó csapatjátékossá tették, jelenléte pozitív volt a csoportban.

Az orientáció során odafigyelt és látszott, hogy mindaz, ami körülötte történik, nagy hatással van rá. Többször elmondta, milyen sokat jelentett neki, hogy tisztelettel kezelték, odafigyeltek a szükségleteire és végre életében először azt élte meg, hogy ő is egy fontos ember, akit meghallgatnak, és aki meghallgathat másokat. Számára az volt a legfontosabb, hogy nem agresszív magatartásával kellett kivívnia magának a méltóságot, hanem elfogadták anélkül, hogy valamit is kellett volna tennie, bizonyítson vagy felmutasson.

Ilyen légkörben kezdte Zoltán lassan feldolgozni a múltját, megosztásokat hozni a csoportba az életéről, illetve az egyéni beszélgetésekben feltárni mindazt, ami az életében elakadást okozott. Feltáró beszélgetéseink során használtunk genogrammot, monodramát, a terápia előrehaladtával pedig pszihodramás eszközöket és a családállítás elemeit.

Hetente egyéni tanácsadási beszélgetéseket folytattunk Zoltánnal, és a csoportterápia elemeit is maximálisan kihasználta. Mindazt, amit az egyéni tanácsadások alkalmával átbeszéltünk, később a csoportba is behozta: az esti érzés körökön őszintén megfogalmazta, amivel vívódott és nyitottan fogadta a csoporttársai visszajelzéseit. Egyéni gondozási lapokat készített annak érdekében, hogy jobban tudja kezelni az indulatosságát. Próbált egy egészségesebb életformát kialakítani, lecsökkentette az étkezés mennyiségét és beiktatta a mindennapjaiba a tornát, edzést. Sikerült is fogynia majdnem 5 kg-ot. A gondozási lapokat kéthetente kiértékelte és nyitott volt a társai visszajelzésére. Volt két szövetségese is, akik figyelték a mindennapjait, és amikor helyzet volt, azonnal jeleztek neki. Ahogy telt az idő, az új tag fázisból átlépett a rendes tagságba, végül régi tagként hagyta el a Terápiás Otthont, amikor már megbízható, komoly felelősségeket vállaló és céltudatos emberként búcsúzható el.

Zoltánnak nagyon fontos volt feldolgozni a kapcsolatait és a múltját, megtanulni felismerni és kezelni az érzéseit, és határt szabni az indulatosságának. Jellemző volt rá a sértődékenység, és gyakran hirtelen kilépett a helyzetből. Legnehezebb kapcsolata talán az édesanyjával volt, de az édesapja halálát is nehezen tudta elfogadni illetve feldolgozni.

Az édesapjával való kapcsolat feldolgozása során levélben fogalmazta meg mindazt, amit el szeretett volna mondani neki. Édesapjával szív-infarktus végzett 56 évesen, eléggé váratlanul. Zoltánnak mindig fájt, hogy az édesapa megkülönböztetett szeretettel fordult a bátyja felé, vele pedig azt érezte, hogy nemkívánt gyermek. Nem tudott egy emléket sem felhozni, ahol az édesapja esetleg megölelte volna, de élesen emlékezett arra, hogy miközben ők éheztek, az édesapa megette előlük az ételt, és ha hűsítőt vett, azt szemük láttára itta meg, anélkül, hogy megkínálta volna őket. A verések, a menekülések, a hangos veszekedések mint-mind élénken éltek a Zoltán emlékezetében. A búcsúlevelében azt fogalmazta meg, hogy neki tulajdonképpen egy rossz édesapja volt és leginkább azt sajnálja, hogy ezt nem mondhatta el neki még életében. Ennek ellenére az érzései ellentmondásosak voltak: kimondta mindazt a rosszat, ami vele történt, mégis menteketni próbálta az édesapját. Keményen dolgozott azon, hogy úgy tudjon neki megbocsátani, hogy az többé őt ne terhelje. Hosszú terápiás beszélgetések során sikerült eljutni oda, hogy Zoltán ne önmagát vádolja, és megértse, hogy az édesapjának sem volt jobb az élete. Ő is sokat nélkülözött gyermekként, neki sem volt pozitív apaképe, nem volt, kitől tanulnia. Egyetlen erőforrása az ital volt és ez magyarázta meg a viselkedését. Zoltán, aki maga is tapasztalta, hogy vele mit tett az ital, végül is fel tudta oldani önmagában ezt a feszültséget és elindult a gyógyulás útján. A Terápiás Otthonban tudta végül is tisztességesen elgyászolni az édesapját és lezárnia életének ezt a fejezetét.

Az édesanyjával való kapcsolata sokkal nehezebb eset volt, mivel egyértelműen egy mérgező kapcsolatról beszélünk. Az édesanyja a terápia során is sokszor becsapta Zoltánt. Megígérte, hogy meglátogatja, amit ő nagyon várt, de soha nem tette meg. Azt is megígérte, hogy anyagilag támogatni fogja, de ez sem történt meg. Zoltánban egyre nőtt a feszültség az édesanyja iránt és csupán a terápia vége felé tudta elsíratni ezt a kapcsolatot is és elfogadni, hogy az édesanyja kiszámíthatatlan és nem bízhat meg benne.

Testvérével való kapcsolatával nem foglalkoztunk sokat, ő nem látta értelmét. Kapcsolatuk semleges volt, ha szükségük volt valamire, érintkeztek egymással, amúgy mindketten éltek a külön életüket. Gyerekként Zoltán, bár ő volt a kisebb, megvédte testvérét az utcai verekedésekben. Soha nem haragudott azért, hogy a testvérét a szülei jobban szerették, csupán azt volt nehéz elfogadnia, hogy őt miért szerették kevésbé.

Zoltán a kezdetektől fogva sokat dolgozott a munkaterápia során, de egyre gyakrabban éles fájdalom hasított a hátába, majd a karjait sem tudta használni. Számos orvosi kivizsgáláson ment keresztül, amíg kiderült, hogy van két nagyobb gerincsérve. Az utolsó hónapokban kórházi kezelésben is részesült.

Terápiája utolsó hónapjaiban Zoltán komoly próbatétel elé került: megismerkedett egy szintén alkoholista, szabadulni vágyó hölggyel és ez nagyon megzavarta a terápiás munkáját. Szerelmes lett. Mivel a terápiás folyamat utolsó szakaszában volt már, használhatta a telefonját, így a kapcsolatát annak ellenére fenntartotta, hogy mindegyik terápiás munkatárs ellenezte és próbálta jobb belátásra bírni. Zoltán meg volt győződve arról, hogy ez a hölgy hozzávaló és a kapcsolatuk mindkettőjüknek segíteni fog a józanság megőrzésében. Amint az várható volt, sajnos nem így történt, és Zoltán még be sem fejezte a 9 hónapos terápiát, a hölgy már visszaesett. Felajánlottuk, hogy bár már megvolt a kibúcsúzás és az ünnepi ebéd, jöjjön vissza és gyászolja el ezt a kapcsolatot, tervezze újra jövőjét és úgy hagyja el az Otthont. Sajnos nem ezt választotta, hanem elindult megmenteni az új barátnőjét. Próbálkozása kudarcba fulladt, két hét után szakítottak és ő két hónapra a keresztanyjához költözött, amíg munkát talált.

3.2.2. A terápia során a Portage modell elemeit használtam, mivel egy bentlakásos hosszúterápiás folyamatról van szó, ahol a leghatékonyabb terápiás eszközök, a terápiás közösség, a csoportterápia, egyéni mentori beszélgetések és tematikus szemináriumok, amelyek elméleti ismereteket adnak át a függőség témáiban minden terápiázó részére.

3.2.3. Zoltán mentoraként, együtt dolgoztunk kezdetektől fogva, az egyéni beszélgetések során, használtam genogrammot, monodrámát, illetve segítettem abban, hogy felkészüljön kielemezni a szüleivel való kapcsolatát egy pszichodramás tevékenység alatt, amelyet egyik, ezen a területen szakosodott munkatárs vezetett és irányított.

3.3. Az esetmunka befejezése (lezárás)

Zoltán 9 hónap után hagyta el a Terápiás Otthont, aránylag hamar munkát is talált, miután lezárta a kudarcba fulladt szerelmi történetét, amely sajnos a terápiája utolsó hónapjának idején zavarta meg, és amelyet minden munkatárs hangsúlyozottan ellenzett, látván azt, hogy Zoltán még nincs kész egy párkapcsolatra, de sikertelenül. Megjegyzendő, hogy egy bentlakásos terápiás folyamat lezárása után minimut egy évet javasolunk a klienseknek, hogy tartozkodjanak párkapcsolattól és csak utána kezdeményezzenek.

3.4 Józanodás – változás

Zoltán jelenleg biztonsági őrként dolgozik egy cégnél. A kapcsolati válság alatt volt egy megcsúszása, de amint megtörtént, azonnal felhívta a tanácsadóját, beszélgettek és azóta is

tartják a kapcsolatot. Jelenleg száraz, és már ő maga is belátja, hogy ez az elszigetelt párkapcsolat nagy kárt okozott a felépülésében.

3.4.1 Eredmények - hatások - Utógondozás

Zoltán rendszeresen jár a helyi támogató csoportba. Tanácsadójával kéthetente tartja a kapcsolatot, aki abban ösztönözi és bátorítja őt, hogy fejezze be az iskolát, és érettségizzen le. Hosszabb távon is folytathatná a tanulmányait, akár egy remek segítő szakember is válhatna belőle, hiszen az értelmi képességei megvannak és a szociális érzékenysége igencsak kifinomult.

3.5. Jellemző történet a kliensről

A terápiás folyamat alatt Zoltán többször is részt vett prevenciós foglalkozásokon különböző iskolákban, ahol diákoknak beszélt a múltjáról és a felépüléséről. Órák után több diák is megkereste és mindig nyíltan elmondta, miért nem érdemes olyan életformát követni, amelyet ő is folytatott. Soha nem hitte volna, hogy egyszer hónapokat kell töltsön egy drogterápiás otthonban azért, hogy tönkrement életét újraépíthesse. Bátorította a diákokat, hogy aki már látja, hogy számára komoly kihívás leállni az itallal vagy a drogokkal, merjen segítséget kérni, mert ő már tapasztalatból tudja, hogy egyedül nem megy. Beszéde, megjelenése mindvégig hiteles volt, és a diákokra is nagy hatást gyakorolt.

3.6. Eredmények, hatások

Bár, Zoltánnak volt egy megcsúszása, de idejében segítséget kért és jó volt látni, hogy Zoltán tudatosan használta a terápiás eszközöket, élt a segítségkérés kompetenciájával és hamar visszaállt az egyensúlya, ami a józanságának megőrzését jelentette.

3.7 Jövőbeli tervek, lehetőségek

Most állandó munkahelye van, hetente látogatja a támogató csoportot és rendszeres kapcsolatot tart fenn a tanácsadójával. Mindez esélyt ad(hat) arra, hogy újjáépítse az életét és biztosabb alapról indíthassa következő párkapcsolatát, hiszen életének legnagyobb álma a családalapítás, hogy olyan szereteten és összetartáson alapuló családja legyen, amiben neki gyermekként soha nem volt része. Ugyanakkor, amennyiben elég motivált arra, hogy leérettségizzen, és tovább tanuljon, nagy valószínűséggel, egy napon talán egy jó tapasztalati

segítőszakember is lehetne belőle. A lehetősége megvan erre, hogy mennyire fog sikerülni neki ez, az már a jövő titka.

3.8. Személyes és szakmai tapasztalatok

A Zoltán esete megmutatta számomra, hogy mennyire fontos az érzelmi kapcsolatok nem megfelelő időszítése és milyen romboló hatással lehet egy terápiás folyamatban. Ugyanakkor egy gyakorlati útmutató is volt mindannyiunknak, hogy egy terápiázó esetében, még akkor is ha már a Portage modell legmagasabb ranglétráján van, amíg bent van a közösségben, jó ha nincs korlátlan hozzáférése saját telefonjához, ami eddig gyakorlat volt – mint jog és kiváltság. Így, megszületett egy új szabály, tanulva az esetből, hogy teljesjogú telefonhasználat csak a Terápiás Otthon elhagyása után javasolt.

3.9 Jövőbeli tervek (kliens, esetkezelés, lehetőség)

Zoltánnal a terápiás folyamat nincs lezárva, teljes szabadsága van arra, hogy bármikor megkeressen és beszéljessünk, amennyiben elakadása van és szüksége van további tanácsadásra. Ezzel a lehetőséggel már többször is élt, ugyanakkor bekapcsolódott a helyi támogató csoportba és elkezdte adósságait visszafizetni. Volt csoporttársai közül, néhányal rendszeresen tartja a kapcsolatot, ami számára további erőforrás is lehet a saját józanságának megtartásában.

3.10. Skálázás

Zoltán mindenképpen elindult a felépülés útján, de csődbe fulladt szerelmi kapcsolata, bár kigyógyult belőle, a lelkén mély sebet hagyott. Ezért, ha egy 1-10-es skálán kellene szemléltetnem a Zoltán terápiás eredményeit, akkor valószínű, egy 6 lenne.

4. Kérdések és válaszok – Következtetések

Egy terápiás folyamat bármennyire ígérkezik ígéretesnek és a sok pozitív megtapasztalás sem garancia egy sikeres befejezésre. Igazából, soha nem zárul le ez a folyamat és a Zoltán esete bizonyította, amit sokszor elmondunk a Portage modell kapcsán, hogy a visszaesés, megcsúszás, is lehet a felépülés része.

McAlister Magdolna

Szociális munkás, mentálhigiénés szakember

